

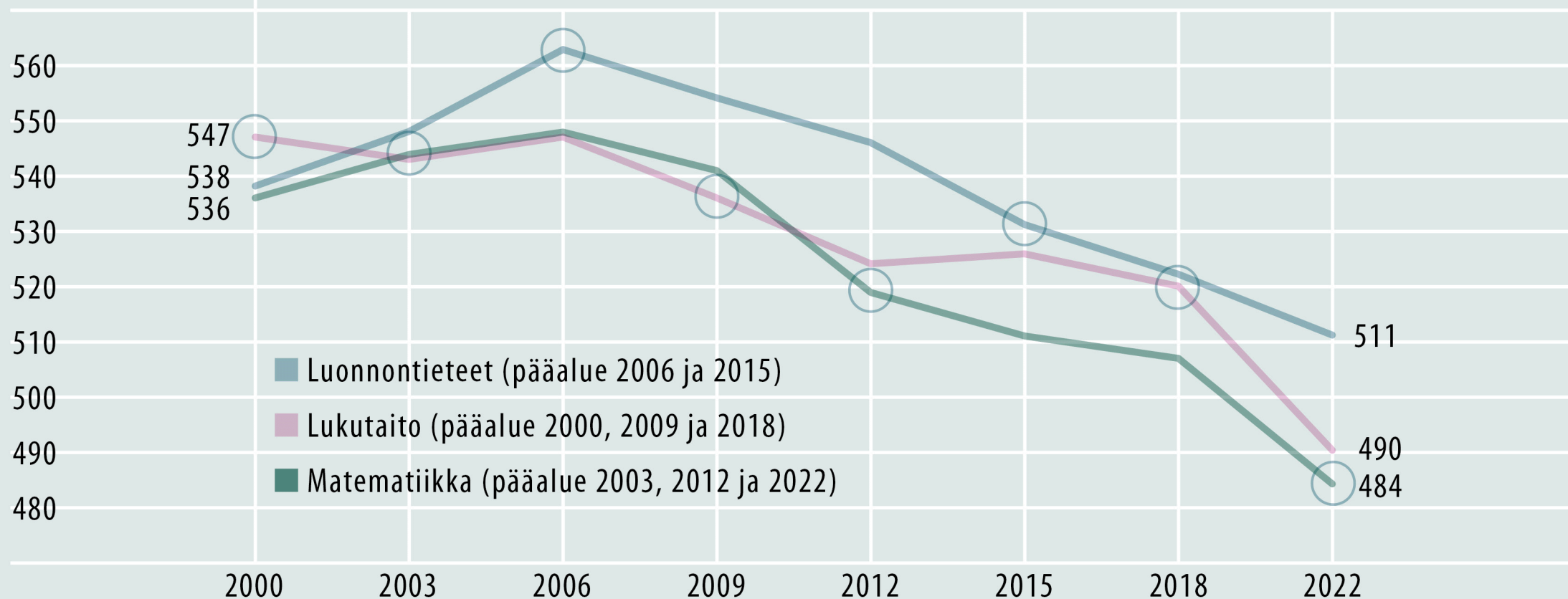
Mitä PISA-tutkimus kertoo osaamisen muutoksesta Suomessa?

10.4. 2025 Arto K. Ahonen, KT. Dos

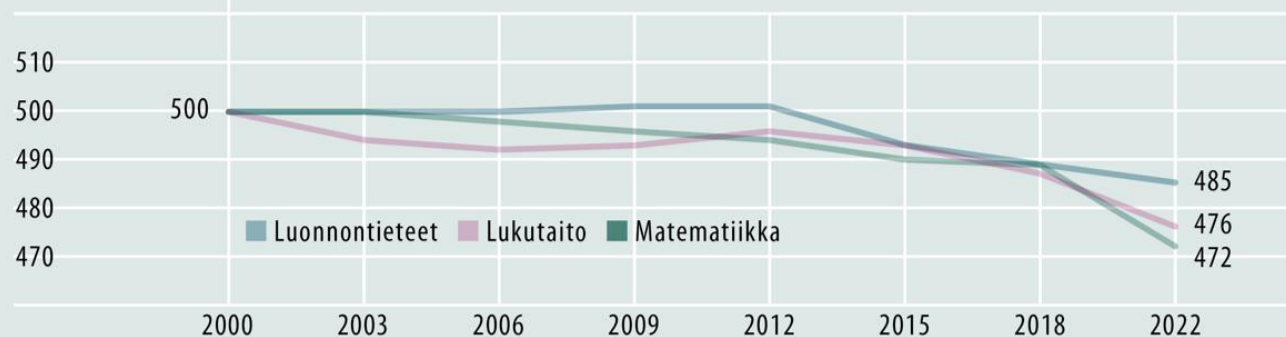
PISA kansallinen tutkimusjohtaja, Koulutuksen tutkimuslaitos

Keskiarvot Suomessa vuosina 2000–2022

Keskiarvot OECD-maissa vuosina 2000–2022

Koronapandemian aiheuttama osaamisvaje näyttäytyy kaikissa OECD-maissa heikompana osaamisena erityisesti matematiikassa ja lukutaidossa.

Matematiikan pistemäärien keskiarvot ja keskihajonnat

Maa/alue	Keskiarvo	Keskihajonta	OECD
Singapore	575	103	+
Macao (Kiina)	552	92	+
Taiwan	547	112	+
Hongkong (Kiina)*	540	105	+
Japani	536	93	+
Korea	527	105	+
Viro	510	85	+
Sveitsi	508	96	+
Kanada*	497	94	+
Alankomaat*	493	106	+
Irlanti*	492	80	+
Belgia	489	96	+
Tanska*	489	82	+
Iso-Britannia*	489	96	+
Puola	489	89	+
Itävalta	487	94	+
Australia*	487	99	+
Tšekki	487	93	+
Slovenia	485	89	+
Suomi	484	89	+
Latvia*	483	80	+
Ruotsi	482	96	+
Uusi-Seelanti*	479	99	+
Liettua	475	87	
Saksa	475	95	
Ranska	474	91	
Espanja	473	86	

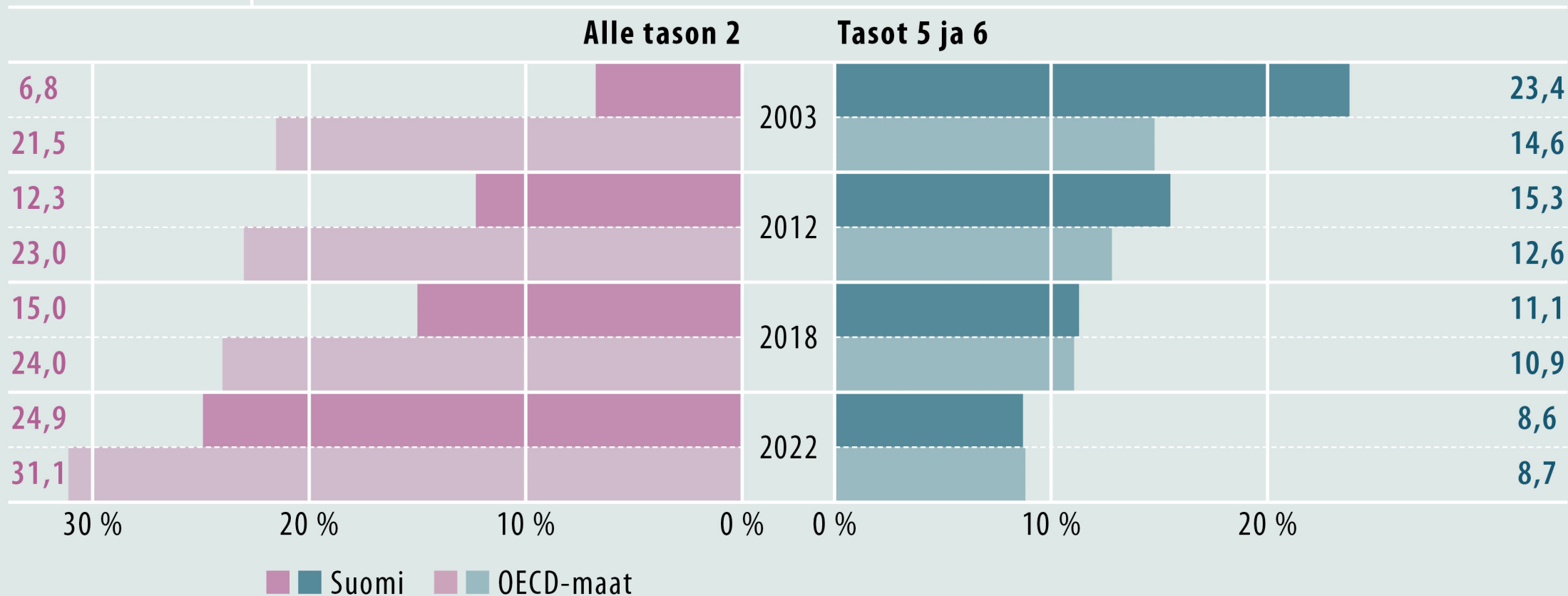
Unkari	473	94	
OECD-maat	472	90	
Portugali	472	90	
Italia	471	89	
Vietnam	469	86	
Norja	468	93	
Malta	466	99	–
Yhdysvallat*	465	95	
Slovakia	464	101	–
Kroatia	463	88	–
Islanti	459	88	–
Israel	458	107	–
Turkki	453	90	–
Brunei	442	84	–
Ukraina	442	83	–
Serbia	440	90	–
Arabiemirikunnat	431	101	–
Kreikka	430	83	–
Intia	427	78	–
Mongolia	425	83	–
Kypros	418	101	–
Bulgaria	417	97	–
Moldova	414	80	–
Qatar	414	89	–
Chile	412	77	–
Uruguay	409	83	–
Malesia	409	76	–

Suomen kanssa samalla tasolla oli
11 maata pistemäärillä 475 – 489,
OECD-maat sijat 8 - 20.
Keskihajonta on OECD-maiden
keskimääräisellä tasolla.

Montenegro	406	82	–
Baku (Azerb.)	397	85	–
Meksiko	395	69	–
Thaimaa	394	76	–
Peru	391	78	–
Georgia	390	85	–
Saudi-Arabia	389	66	–
Pohj.-Makedonia	389	83	–
Costa Rica	385	66	–
Kolumbia	383	73	–
Brasilia	379	77	–
Argentiina	378	74	–
Jamaika*	377	71	–
Albania	368	85	–
Palestiina	366	66	–
Indonesia	366	62	–
Marokko	365	63	–
Uzbekistan	364	67	–
Jordania	361	62	–
Panama*	357	65	–
Kosovo	355	62	–
Filippiinit	355	65	–
Guatemala	344	69	–
El Salvador	343	59	–
Dominikaaninen tasav.	339	54	–
Paraguay	338	77	–
Kambodža	336	73	–

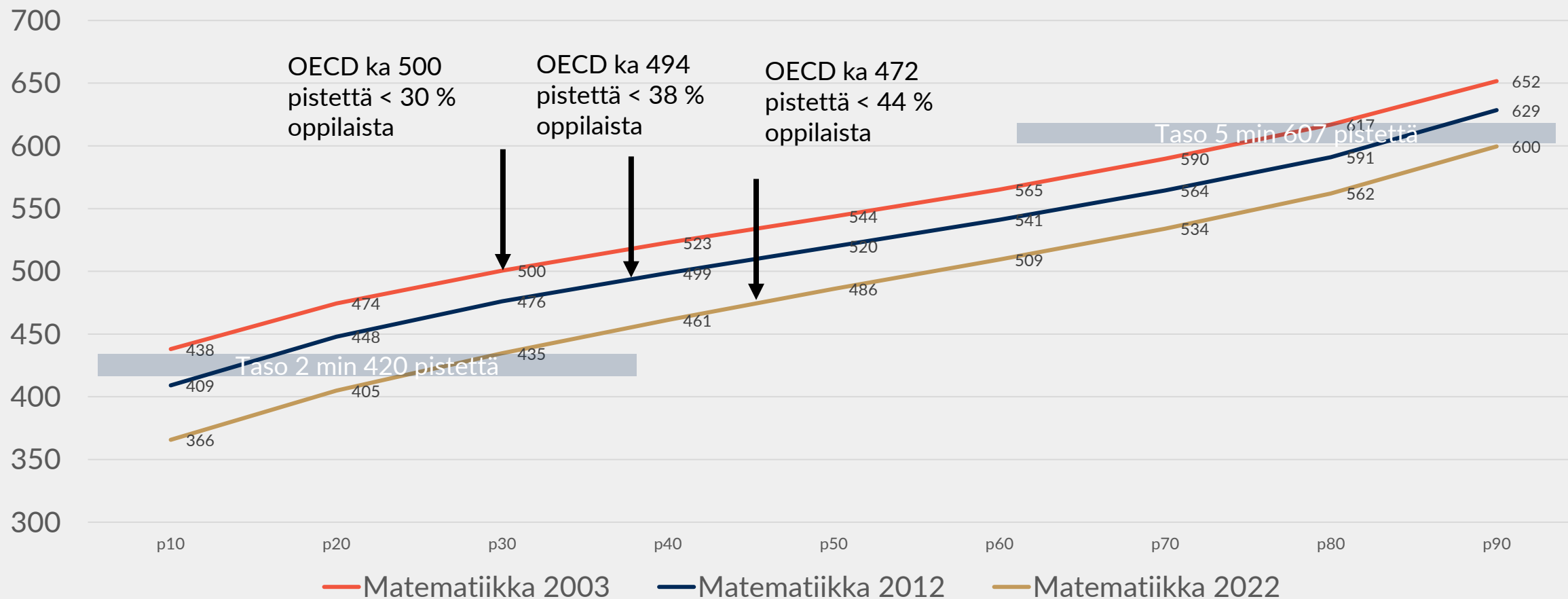

Matematiikassa heikoimpien ja parhaiden osajien osuudet Suomessa ja OECD-maissa vuosina 2003–2022

Suomen matematiikan osaaminen persentileittäin PISA 2003, 2012 ja 2022

Sukupuoli ja sosioekonominen tausta osaamisen selittäjinä

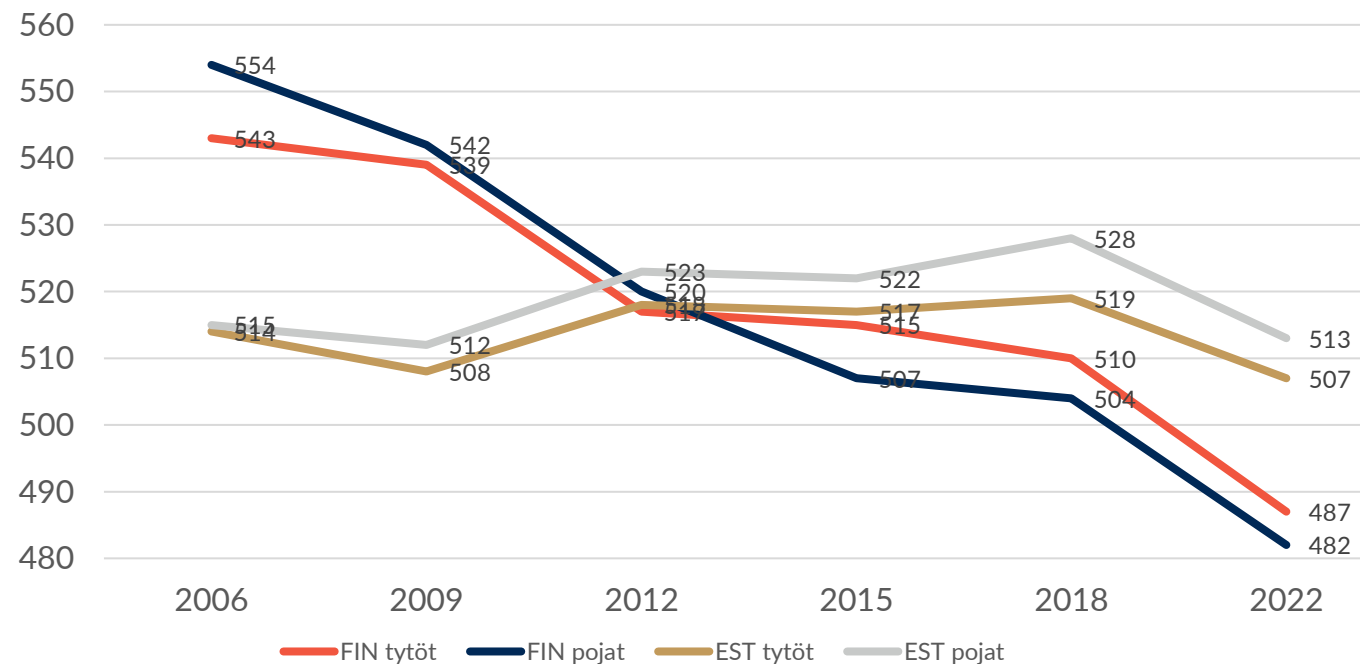
PISA

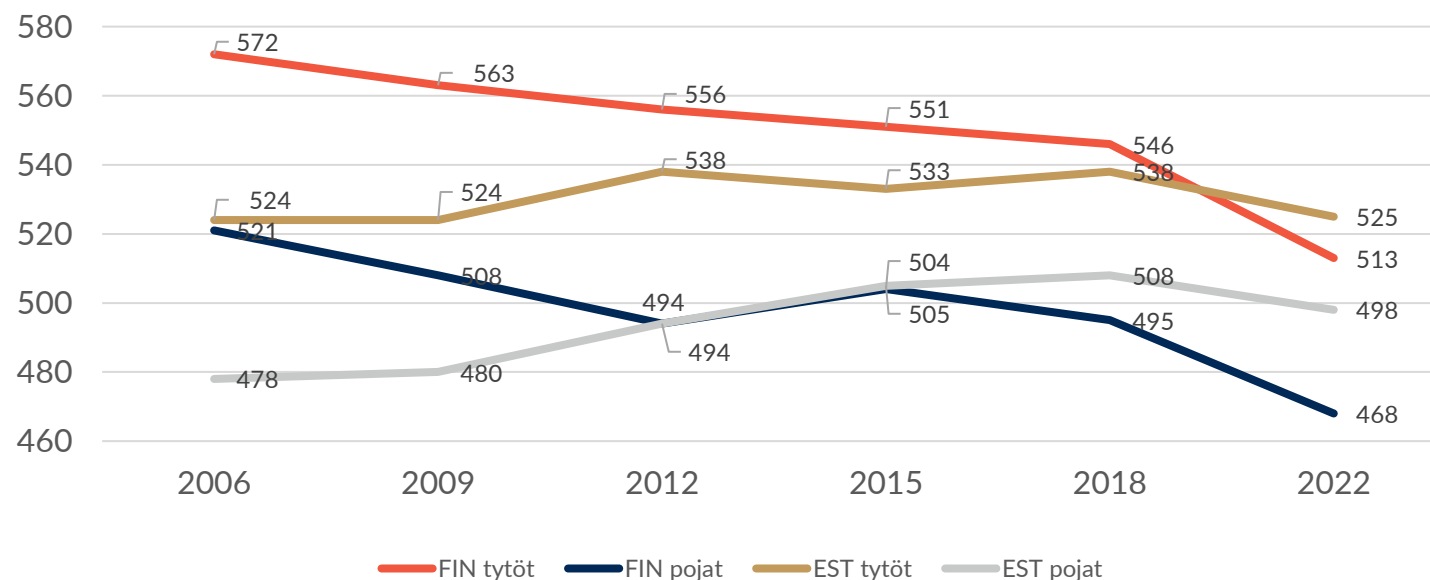
Sukupuolierot

- Pojat ovat tyttöjä heikompia myös matematiikassa, mikä poikkeaa tilanteesta OECD-maihin verrattuna
- Poikien osaaminen on heikentynyt tyttöjen osaamista voimakkaammin
- Lukutaidossa sukupuoliero on OECD-maiden suurin, 45 pistettä
- Viroon verrattuna hyvin erilaiset trendit

Matematiikka Suomi -Viro

Lukutaito Suomi - Viro

Tyttöjen ja poikien pistemäärien keskiarvot koulun sijaintiympäristön mukaan

Sijainti	Matematiikka			Lukutaito			Luonnontieteet		
	Tytöt	Pojat	Erotus	Tytöt	Pojat	Erotus	Tytöt	Pojat	Erotus
Kylä, taajama, haja-asutusalue	467	462	5	492	448	44	506	481	25
Pikkukaupunki	485	467	18	515	456	59	524	490	34
Keskikokoinen kaupunki	484	479	5	512	467	45	519	496	23
Iso kaupunki	495	499	-4	518	483	35	528	517	11

Oppilaiden jakautuminen aineistossa:

Isot kaupungit 48 % (yli 100 000)

Keskikokoiset kaupungit 34 % (15 000 -100 000)

Pikkukaupungit 13 % (3 000 – 15 000)

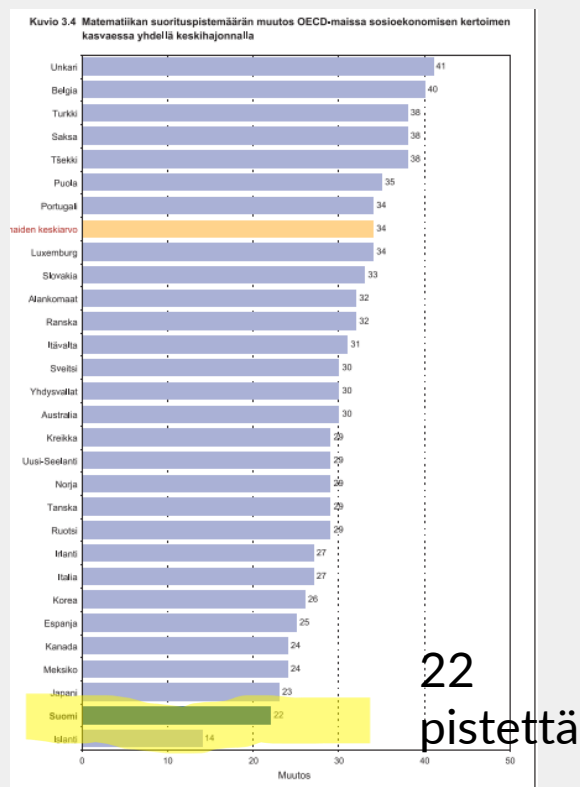
Kylä, taajama, haja-asutus 5 % (< 3 000)

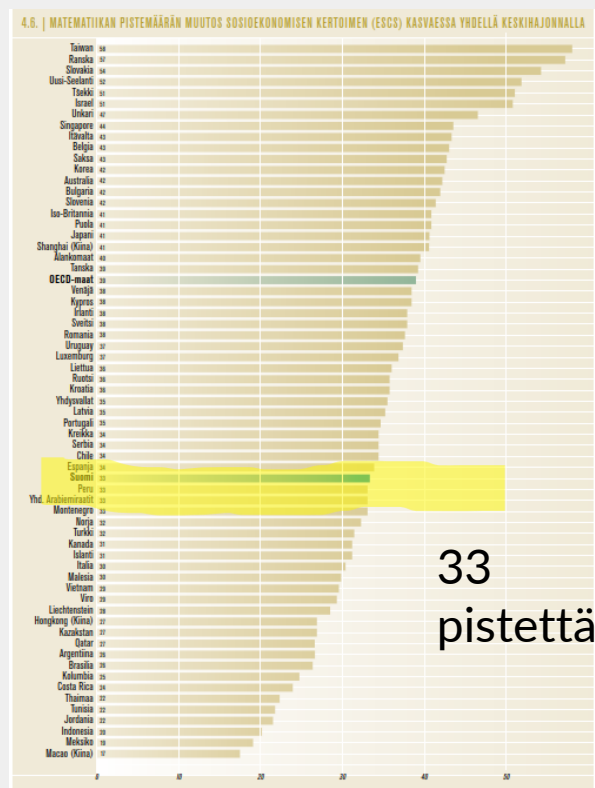
Sosioekonomisen taustan yhteys matematiikan osaamiseen PISA-tutkimuksessa

(Matematiikan pistemäärän muutos sosioekonomisen indeksin (ESCS) kasvaessa yhdellä keskihajonnalla)

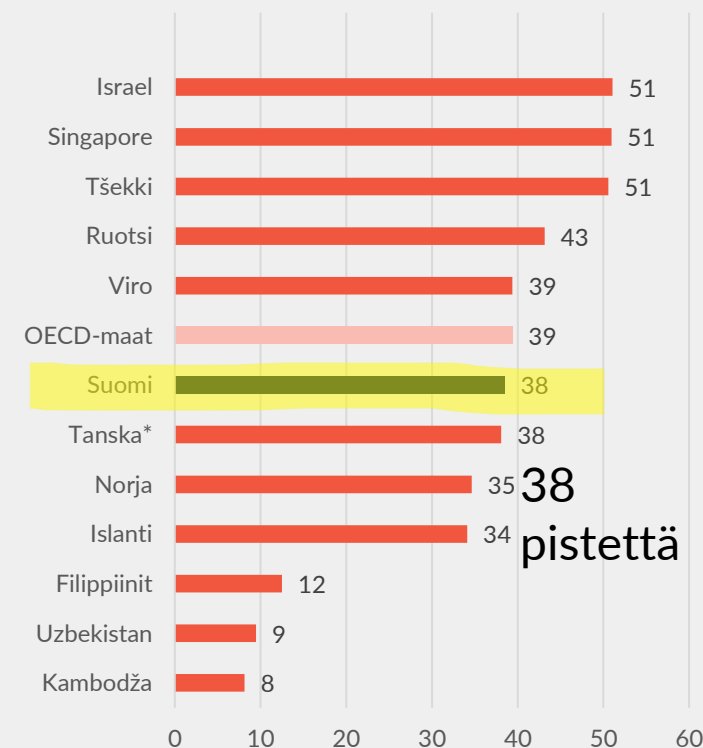
2003

2012

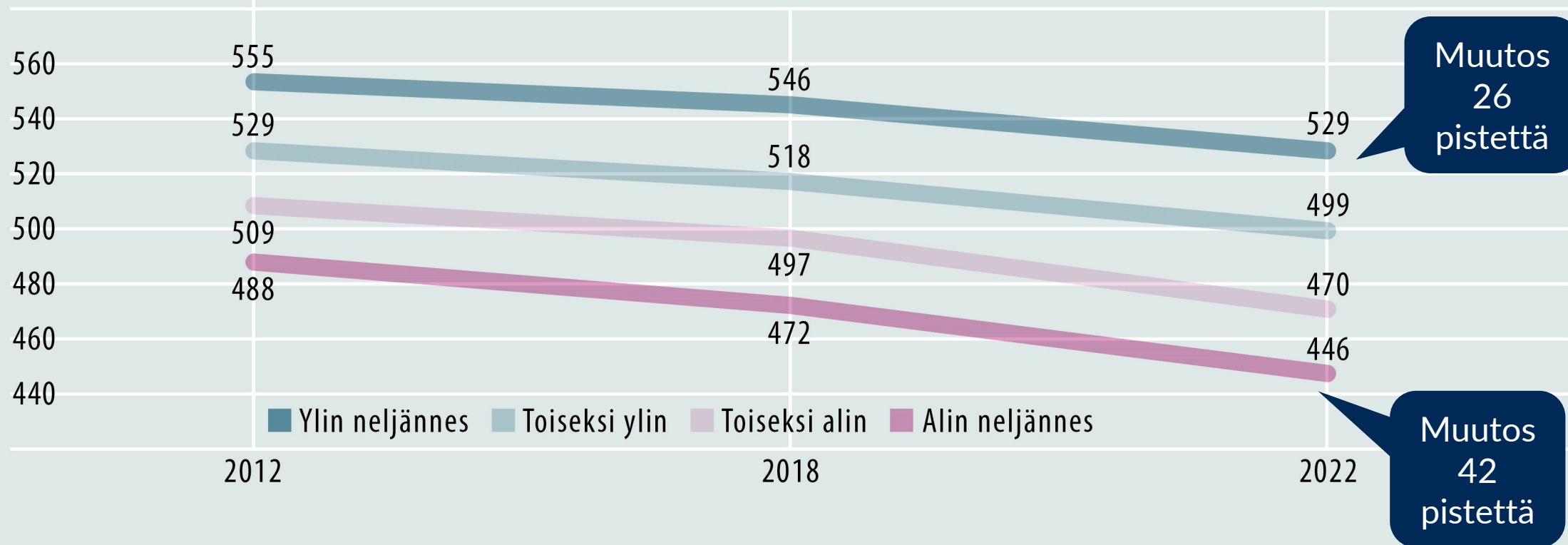

2022

Matematiikan osaaminen sosioekonomisten neljännesten mukaan Suomessa vuosina 2012–2022

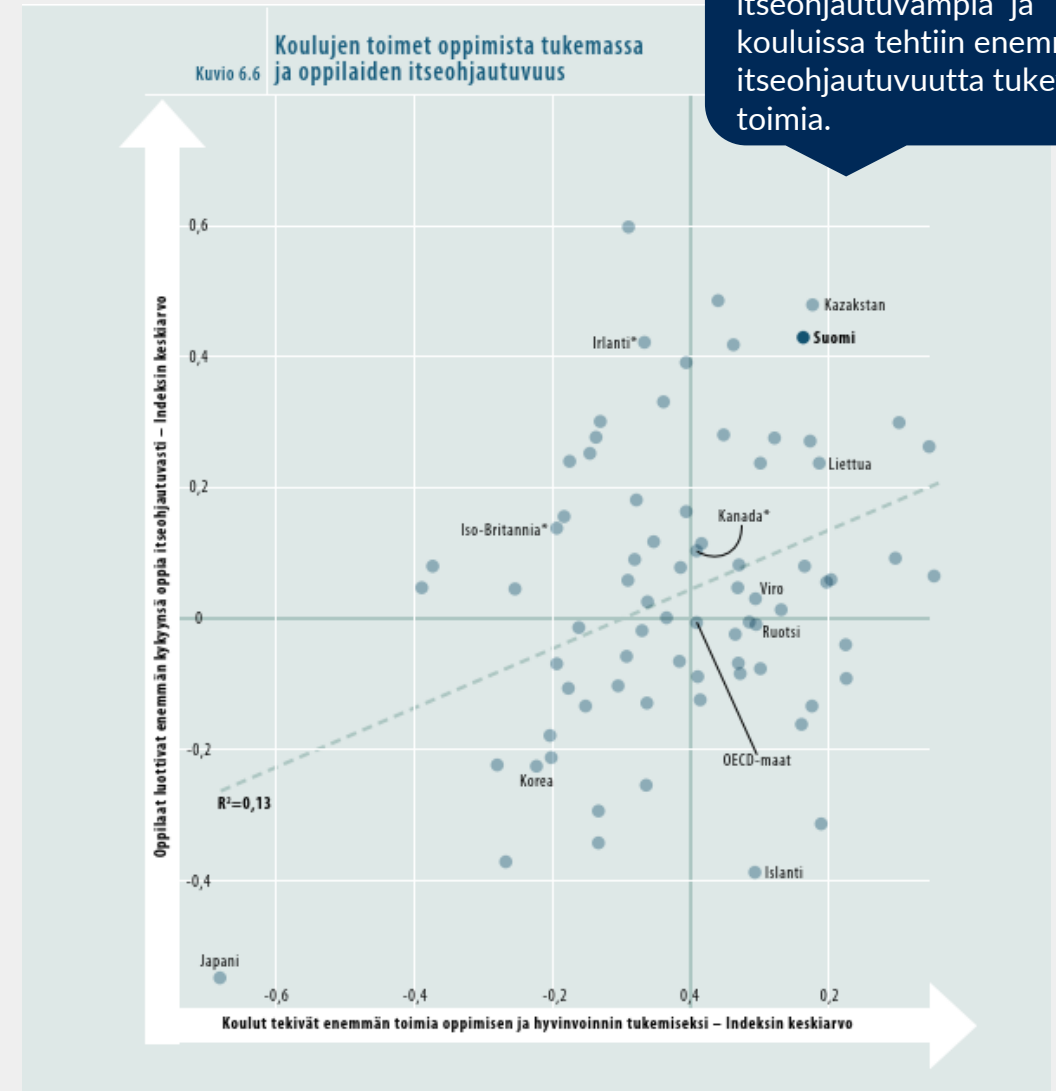

Mitä PISA-tulosten lasku merkitsee?

- Uhkakuva on, että koulutuksen taso rapautuu.
 - Osaaminen on aidosti heikentynyt
- Heikkojen osaajien määrä on kolminkertaistunut.
 - Kyseessä ei liene kuitenkaan muutos oppilaiden kyvyissä?
- Onko nuorilla jotain sellaista osaamista, jota arvioinnit eivät tavoita?
 - Tapahtuuko oppimisen suhteen suurempi muutos, jota emme täysin ymmärrä, ja jonka äärellä olemme kaikki ihmeissämme?

Suomessa oppilaat kokivat olevansa vertailumaita itseohjautuvampia ja kouluissa tehtiin enemmän itseohjautuvuutta tukevia toimia.

Johtopäätöksiä

- Suomalaisen 15-vuotiaiden osaaminen oli 2000-luvun alkuvuosina erittäin korkeatasoista
- Osaaminen on heikentynyt kahdessa vuosikymmenessä merkittävästi, yli 50 pistettä kaikilla arviointialueilla
- Aiempi hyvä kansallinen osaaminen perustui tasaisuuteen ja pieniin eroihin oppilaiden ja koulujen välillä
- Osaamisen tasoa on heikentänyt voimistunut perhetaustan vaikutus sekä koulujen ja oppilaiden osaamisen entistä suurempi vaihtelu ja eriytyminen

23 PISA

Kiitokset mielenkiinnostanne!

arto.k.ahonen@jyu.fi